

Laiškas redakcijai

„Baltisticos“ N 2 yra įdėtas B. Savukyno straipsnis: „К проблеме западнобалтийского субстрата в югозападной Литве“. Ten autorius, prieštaraudamas J. Otremskiui, vartojančiam Leipalingio apylinkės ežero pavadinimą *Bilsas* su tvirtaprade priegaide, tvirtina, kad turėtų būti *Bīlsas* (tvirtagalės priegaidės). Jis rašo: „В дальнейшем мы даем это название с циркумфлектированной интонацией, которую мы считаем более реальной (по данным проверки на месте) и которая также легко объясняется как результат закономерной метатонии“. Vadinas, jis remiasi patikrinimu vietoje ir metatonijos dėsniais. Šiam reikalui svarbiausias dalykas patikrinimas vietoje. Kaip tariama gyvoj kalboj, taip reikia ir vartoti. Pirmiausia, kas tikrino vietoj? Gal kas neskiria tvirtapradės priegaidės nuo tvirtagalės? Kam kyla abejonė, užtenka nuvažiuoti į Druskininkus, persikelti per Nemuną ir Mizarų sodžiu sužinos, kad kalbamojo ežero pavadinimas tariamas su tvirtaprade priegaide – *Bilsas*. Maža to, ten sužinos, kad yra ir upelė, vadinama *Bilsa*, kuri teka per tą sodžių: *Bīlsos upėlė tėka per Mizarus. Vaikai bráidžoja po Bīlsū. Ažaras Bīlsas, upė Bīlsa*. Prieš faktus ir metatonijos dėsniai turi nutilti.

Ta proga mani ateina į galvą ir kitų pavadinimų panašus likimas. Sakysim, raštuose tenka matyti pavadinimas *Krėva*, nors Gervėčių apylinkėj Girių sodžių gali sužinoti, kad ta garsi vieta vadinasi *Krėvas*. Taip pat kitą garsią vietą raštai vadina *Alšėnai* (vertimas iš lenkų kalbos *Holszany*), nors Dieveniškių krašto Maciučių sodžiaus žmonės sako *Galšià: Važiuosiu Galšiõn*. Vienodai vadina tą vardą ir Lazūnų krašto žmonės: *Pučia Galšiõs vėjas* (jiems Galšià iš žiemų pusės), Istorikai žino iš 81-ojo „Wegeberichto“ (apie 1385 metus), kad vokiečiai tą vietą užrašė *Galse: ... von Asmen czu Bytiskin des konigs dorf III mile von dannen czu Crawin II mile...; von dannen czum huse, das heist Galse, III mile... Juk negalėjo vokiečiai iš *Alšėnų* padaryti *Galse*! Tarp kitko, žr. M. Untulio suslavintų vietovardžių sąrašą, „Lietuvių Tauta“, 1935 m., V knyga, psl. 265.*

Tie ir kiti panašūs pavadinimai nėra transcendentiniai dalykai. Apie kai kuriuos buvo minėta ir spaudoj. Kas abejoja dėl jų teisingo tarimo, gali visados pasitikrinti.

J. Balčikonis